

Οικιακή ψυχαγωγία

Του Άθω Δημουλά

Μαθήματα λευκορωσικών

Μερικές προτάσεις για να καταλάβουμε τι συμβαίνει σήμερα στη χώρα της Βαλτικής.

Κάποιες χώρες είναι καταραμένες. Η Λευκορωσία έχασε το 25% του πληθυσμού της στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Μετά, το 1986 ήταν η χώρα που επλήγη περισσότερο από την έκρηξη του πυρηνικού αντιδραστήρα στο Τσερνόμπιλ, με το ένα πέμπτο της έκτασής της να μολύνεται από ραδιενέργεια. Και το 1994, στις πρώτες εκλογές που διεξήχθησαν μετά την ανεξαρτητοποίησή της από τη Σοβιετική Ένωση, εμφανίστηκε στο προσκήνιο ο Αλεξάντερ Λουκασένκο, αναλαμβάνοντας την προεδρία της χώρας. Ο 40χρονος τότε πολιτικός άρχισε σταδιακά να συγκεντρώνει γύρω του την εξουσία, αδιαφορώντας για τους δημοκρατικούς κανόνες, ενώ κέρδιζε τη μία μετά την άλλη κάθε εκλογική διαδικασία, όπως συνέβη και προ ημερών, χωρίς να μπορεί να πείσει κανέναν ότι η νίκη του

δεν ήταν αποτέλεσμα νοθείας. Σήμερα ο Λουκασένκο μοιάζει πια με ημίτρελο και επικίνδυνο δικτάτορα (πρότεινε βότκα ως θεραπεία για τον κορωνοϊό), γεγονός που εξηγεί την οργή που πλέον ξεχειλίζει στους δρόμους της χώρας. Οι εξελίξεις τρέχουν, ο κόσμος φωνάζει, η Ευρωπαϊκή Ένωση απειλεί με κυρώσεις, η Ρωσία παρακολουθεί και περιμένει. Ένα καζάνι που βράζει. Κάποιες χώρες είναι καταραμένες.

Υπάρχει ένα πολύ ωραίο και βραβευμένο ντοκιμαντέρ (θα το βρείτε στο YouTube), που λέγεται «A Lesson of Belarusian» (2006), γυρισμένο από τον Πολωνό σκηνοθέτη Μίροσλαβ Ντεμπίνσκι: παρακολουθούμε τέσσερις εβδομάδες από τη ζωή του 18χρονου ακτιβιστή Φράνακ Βιατσόρκα στο περιθώριο των εκλογών του 2006 – δημοσιογράφος σήμερα και ερευνη-

τής με διεθνές κύρος, ο Βιατσόρκα μάς ξεναγεί σε μια ανελεύθερη και φοβισμένη χώρα, παραδομένη στην αστυνομική τρομοκρατία, μια χώρα στην οποία, παρεμπιπτόντως, ισχύει ακόμα η θανατική ποινή. Μερικά χρόνια αργότερα, ο Βιατσόρκα έγραψε και το σενάριο για την ταινία «Vina Belarus!» (2013) του Κριστόφ Λουκασέβιτς, που διακρίθηκε σε αρκετά ευρωπαϊκά φεστιβάλ. Εδώ παρακολουθούμε έναν νεαρό που, παρά τα προβλήματα υγείας του, εξαναγκάζεται να υπηρετήσει στον στρατό, όπου βιώνει μια απάνθρωπη κατάσταση. Με τη βοήθεια μιας φίλης αποφασίζει να φτιάξει ένα blog που, αναμενόμενα, δεν αρέσει καθόλου στην εξουσία. Μπορείτε να αναζητήσετε, επίσης, τα ντοκιμαντέρ του Βίκτορ Ντασούκ, κυρίως το «Long Knives Night» (1999),

όπου εξιστορείται η άνοδος του Λουκασένκο και η εγκαθίδρυση του απολυταρχικού του καθεστώτος – ο τίτλος του ντοκιμαντέρ παραπέμπει στις δολοφονίες που διέταξε ο Χίτλερ το 1934 στη Νύχτα των Μεγάλων Μαχαριών.

Οι παραπάνω προτάσεις είναι ενδεικτικές για να σχηματίσει κανείς μια ιδέα για όσα συμβαίνουν στην «τελευταία δικτατορία της Ευρώπης», όπως τη χαρακτήρισε κάποτε η Κοντολιζα Ράις, και σε μια χώρα που ακροβατεί ανάμεσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τη Ρωσία, καταλήγοντας αυτήν τη στιγμή να είναι το πιο προβληματικό κράτος της ηπείρου.

ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΠΤΩΣΗ

Οι φωνές των Λευκορώσων διαδηλωτών ακούγονται όλο και πιο δυνατά όσο περνούν οι μέρες, και μία από αυτές τις φωνές ακούγεται δυνατότερα απ' όλες: είναι η φωνή της Σβετλάνα Αλεξίεβιτς. Μαζί με τον πρόεδρο Λουκασένκο, αλλά για εντελώς διαφορετικούς λόγους, είναι αυτήν τη στιγμή η πιο αναγνωρίσιμη διεθνώς φυσιογνωμία της χώρας. Η 72χρονη νομπελίστρια μίλησε στο Radio Liberty για την «άβυσσο του εμφυλίου» στον οποίο μοιάζει να οδηγείται η πατρίδα της και εξέφρασε τον θαυμασμό της για το πάθος του επαναστατημένου πλήθους στους δρόμους. Από τα έργα της Αλεξίεβιτς που έχουν μεταφραστεί στα ελληνικά ίσως το πιο κατάλληλο για την περίπτωση να είναι το «Τέλος του κόκκινου ανθρώπου» (εκδ. Πατάκη), περισσότερο επειδή ταυτίζεται χρονικά με την ιστορία της Λευκορωσίας ως ανεξάρτητου κράτους. Η συγγραφέας περισυλλέγει μαρτυρίες, με τον γνωστό της ντοκιμαντερίστικο τρόπο, φτιάχνοντας ένα ψηφιδωτό απόψεων και ιστοριών που, όταν το κοιτάς από μακριά, παίρνει τη μορφή της ζωής των «Σοβιετικών ανθρώπων» μετά την κατάρρευση της ΕΣΣΔ. ■